



Briselē, 23.10.2018.
COM(2018) 490 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

**2017. GADA ZIŅOJUMS
PAR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPA
PIEMĒROŠANU**

2017. GADA ZIŅOJUMS PAR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPA PIEMĒROŠANU

1. IEVADS

Šis ir 25. ikgadējais ziņojums par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu Eiropas Savienības tiesību aktu izstrādes procesā. Šo ziņojumu iesniedz saskaņā ar 9. pantu 2. protokolā, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību (LESD).

Šajā ziņojumā ir aplūkots, kā Eiropas Savienības iestādes un struktūras ir īstenojušas abus minētos principus 2017. gadā un kā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir mainījusies prakse. Tajā ir arī analizēti Komisijas priekšlikumi, par kuriem šā gada laikā valstu parlamenti iesniedza pamatotus atzinumus. Ņemot vērā subsidiaritātes kontroles mehānisma ciešo saikni ar politisko dialogu starp valstu parlamenti un Komisiju, šis ziņojums ir uzskatāms par papildinājumu Komisijas 2017. gada ziņojumam par attiecībām ar valstu parlamenti¹.

2. PRINCIPU PIEMĒROŠANA IESTĀDĒS

2.1. Komisija

Ž. K. Junkera vadītā Komisija 2017. gadā turpināja īstenot savu pastiprināto labāka regulējuma programmu, kas ar stingrākiem norādījumiem un jaunām iedzīvotāju un ieinteresēto personu atsauksmju sniegšanas iespējām (tostarp labāka regulējuma tiešsaistes portālu²) nodrošina, ka subsidiaritāte un proporcionalitāte tiek ņemtas vērā politikas veidošanā visos līmeņos. Pirms tiesību aktu pārskatīšanas uzsākšanas Komisija arī ir īstenojusi savu pašreizējo politikas satvaru novērtēšanas praksi. Komisija novērtēja³, vai pašreizējie politikas pasākumi joprojām ir atbilstoši mērķim un ciktāl tie atbilst subsidiaritātes principam un proporcionalitātes principam.

Arī Komisijas tīmekļa vietne “Kā atvieglot slogu — izsakieties!”⁴ un Normatīvās atbilstības un izpildes programmas (*REFIT*) platforma sniedz sabiedrībai un ieinteresētajām personām iespējas sazināties ar Komisiju par pašreizējo regulatīvo pasākumu, iespējams, pārmērīgo slogu vai to nepilnībām, kas var ietvert arī jautājumus par subsidiaritāti vai proporcionalitāti. 2017. gadā *REFIT* platformas ietvaros tika sagatavoti 46 atzinumi, arī ieteikumi Komisijai par to, kā vienkāršot un mazināt spēkā esošo ES tiesību aktu regulatīvo slogu. Komisijas atbilde uz to ir savas 2018. gada darba programmas īstenošana.

Komisija 2017. gada jūlijā pieņēma pārskatīto labāka regulējuma pamatnostādņu un tām pievienotās rīkkopas kopumu. Tā mērķis bija nodrošināt pamatnostādņu un rīkkopas atjaunināšanu, ņemot vērā praktisko pieredzi kopš labāka regulējuma dokumentu kopuma pieņemšanas 2015. gada maijā. Komisija arī paplašināja savu labāka regulējuma portālu, lai atvieglotu iedzīvotājiem tā pārlūkošanas iespējas tiešsaistē.

¹ COM(2018) 491 final.

² https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_lv

³ Komisijas novērtējums sistemātiski novērtēti 5 kritēriji: efektivitāte, lietderīgums, saskaņotība, nozīmīgums un ES pievienotā vērtība.

⁴ http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/simplification/consultation/contributions_lv.htm

Darba grupa jautājumos par subsidiaritāti, proporcionalitāti un principu “Darīt mazāk, bet efektīvāk”

Priekšsēdētājs Ž. K. Junkers 2017. gada 13. septembrī savā runā par stāvokli Savienībā paziņoja, ka viņš izveidos augsta līmeņa darba grupu jautājumos par subsidiaritāti, proporcionalitāti un principu “Darīt mazāk, bet efektīvāk”. Tās mērķi tika aprakstīti Komisijas 2018. gada darba programmā: *“Balstoties uz šīs Komisijas jau paveikto darbu, mums būtu jāturpina būt lieliem lielos jautājumos. Tas nozīmē nereglamentēt katru iedzīvotāju ikdienas dzīves aspektu. Mums ir nopietni jāpārdomā, kā darīt mazāk, bet efektīvāk, un nodot kompetenci atpakaļ dalībvalstīm tajos jautājumos, kur tas būtu lietderīgāk. Pamatojoties uz priekšsēdētāja pirmā vietnieka Fransa Timmermansa vadītās darba grupas darbu [...], Komisija iepazīstinās ar savām idejām par subsidiaritātes, proporcionalitātes un labāka regulējuma turpmākiem uzlabojumiem, lai nodrošinātu, ka mēs rīkojamies tikai tajās jomās, kurās ES dod pievienoto vērtību.”* Priekšsēdētājs Ž. K. Junkers izveidoja darba grupu 14. novembrī, un tā uzsāka darbību 2018. gada 1. janvārī⁵. Darba grupa sniedza ziņojumu priekšsēdētājam 2018. gada 10. jūlijā⁶. Eiropas Parlamenta, Eiropas lietu komiteju konferences (COSAC) un Reģionu komitejas priekšsēdētāji tika aicināti izvirzīt no savām iestādēm darba grupas locekļus, kas darbotos privātpersonu statusā. Valstu parlamenti (COSAC) un Reģionu komiteja vēlāk izvirzīja savus darba grupas locekļus, bet Eiropas Parlaments izvēlējās to nedarīt.

Subsidiaritātes un proporcionalitātes analīze

Labāka regulējuma pamatnostādnes un tām pievienotā rīkkopa⁷ paredz Komisijai pienākumu veikt subsidiaritātes analīzi, kad tiek apsvērta jauna iniciatīva jomās, kurās Savienībai nav ekskluzīvas kompetences, kā arī tad, ja tiek izvērtēta pašreizējas intervences nozīmība un tās Eiropas pievienotā vērtība. Komisija pievēršas subsidiaritātes jautājumam gan leģislatīvās, gan neleģislatīvās iniciatīvās. Šādai analīzei ir divi mērķi: pirmkārt, novērtēt, vai rīcība valsts, reģionālā vai vietējā līmenī ir pietiekama, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, un, otrkārt, novērtēt, vai rīcībai Savienības līmenī būtu pievienotā vērtība salīdzinājumā ar dalībvalstu rīcību.

Saskaņā ar proporcionalitātes principu Savienības rīcības saturs un veids ir samērīgs ar Līgumu mērķu sasniegšanai nepieciešamo⁸. Proporcionalitātes principa ievērošana nozīmē nodrošināt, ka politikas regulatīvā intervence tās pieejas un apjoma ziņā atbilst tās mērķim. Proporcionalitātes princips tiek skaidri aplūkots ietekmes novērtējumos⁹, izvērtējumos un atbilstības pārbaudēs¹⁰.

Ietekmes novērtējumi

Regulējuma kontroles padome¹¹, kas novērtē ietekmes novērtējumu kvalitāti¹², 2017. gadā izskatīja 53 ietekmes novērtējumus. 12 gadījumos tika atzīts, ka ir nepieciešami subsidiaritātes

⁵ https://ec.europa.eu/commission/priorities/democratic-change/better-regulation/task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_lv

⁶ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-doing-less-more-efficiently_1.pdf

⁷ https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_lv

⁸ Līguma par Eiropas Savienību 5. panta 4. punkts.

⁹ Ietekmes novērtējumu kontekstā proporcionalitāte ir galvenais kritērijs, kas ir jāņem vērā, salīdzinot politikas risinājumus.

¹⁰ Detalizētāku informāciju par labāka regulējuma pamatnostādnēm subsidiaritātes un proporcionalitātes analīzei sk. 2016. gada ziņojuma par subsidiaritāti un proporcionalitāti 2.1. punktā.

¹¹ Regulējuma kontroles padomē darbojas priekšsēdētājs (ģenerāldirektora līmenis) un seši pilna laika locekļi, trīs no kuriem ir pieņemti darbā ārpus Komisijas. Visi padomes locekļi ir neatkarīgi un darbojas privātpersonas statusā, pamatojoties uz savu individuālo kompetenci. Padome izvērtē ietekmes novērtējumu, atbilstības pārbaudi un būtisku izvērtējumu kvalitāti. Subsidiaritāte un proporcionalitāte ir daļa no šādas kvalitātes pārbaudes.

un ES pievienotās vērtības analīzes uzlabojumi. 30 atzinumos iekļautas piezīmes par proporcionalitāti un risinājumu salīdzinājumu. Turpmāk ir izklāstīti piemēri, kā padome 2017. gadā novērtēja subsidiaritāti un proporcionalitāti.

- Savā negatīvajā atzinumā par ietekmes novērtējumu¹³ attiecībā uz priekšlikumu par ES sadarbību veselības aprūpes tehnoloģiju novērtēšanas jomā Regulējuma kontroles padome uzsvēra, ka viens no politikas risinājumiem — pastāvīga sadarbība ES līmenī, lai iegūtu veselības aprūpes tehnoloģiju pilnīgu novērtējumu, — radīja būtiskus jautājumus attiecībā uz iespējamību, subsidiaritāti un proporcionalitāti. Ziņojums tika pārskatīts un šī piezīme tika ņemta vērā, jau iepriekš noraidot šo risinājumu.
- Savā pozitīvajā atzinumā ar iebildumiem par ietekmes novērtējumu¹⁴ attiecībā uz iniciatīvu, ar ko groza direktīvu par kombinēto transportu, Regulējuma kontroles padome norādīja, ka arguments par subsidiaritātes principu nav pietiekami izvērst, jo īpaši attiecībā uz iekšzemes pārvadājumiem. Tā lūdza papildu pierādījumus tam, ka problēmas risināšanai nepietiktu ar valstu iniciatīvām un ka būtu nepieciešama ES līmeņa iesaistīšanās, ņemot vērā darbību apjomu. Pārskatītajā ietekmes novērtējuma ziņojumā bija iekļauti papildu argumenti, lai ilustrētu problēmas pārrobežu dimensiju, tostarp pamatojums, kāpēc nepieciešams paplašināt atbalsta pasākumus vietēja mēroga darbībām.
- Negatīvajā atzinumā par ietekmes novērtējumu¹⁵ attiecībā uz priekšlikumu par nepersonizētu datu brīvu apriti Eiropas Savienībā Regulējuma kontroles padome konstatēja, ka ziņojumā nav pamatota ES rīcības nepieciešamība un nav pienācīgi novērtēta risinājumu proporcionalitāte. Attiecībā uz pārskatīto ziņojumu Regulējuma kontroles padome sagatavoja otru negatīvu atzinumu. Padome konstatēja, ka ziņojumā nav izdevies parādīt nepieciešamību noteikt jaunas tiesības attiecībā uz mākoņdatošanas pakalpojumu pārvietojamību. Kolēģija pieņēma iniciatīvu, neieviešot noteikumus par mākoņdatošanas pakalpojumu obligātu pārvietojamību, bet tā vietā paredzot pašregulācijas pasākumus.

Kā liecina minētie piemēri, Regulējuma kontroles padome 2017. gadā palīdzēja uzlabot analīzi par to, kā priekšlikumi atbilst subsidiaritātes principam un proporcionalitātes principam, un tādējādi sniedza būtisku informāciju Komisijas politisko lēmumu pieņemšanas procesam.

Izvērtējumi un atbilstības pārbaudes

Subsidiaritāte un proporcionalitāte bija svarīga tēma, arī veicot retrospektīvos izvērtējumus un atbilstības pārbaudes, kur novērtēts, vai Eiropas rīcība sniedz gaidītos rezultātus attiecībā uz lietderīgumu, efektivitāti, saskaņotību un nozīmīgumu un vai Eiropas pievienotā vērtība joprojām pastāv. Komisija 2017. gadā publicēja 72 izvērtējumus un atbilstības pārbaudes (plašāku politikas jomu izvērtējumus). Tika publicētas trīs atbilstības pārbaudes: par ES vides vadības un audita sistēmu (EMAS) un ES ekomarķējumu, par patērētāju politiku un par ziņošanas pienākumiem vides jomā¹⁶.

Regulējuma kontroles padome 2017. gadā pārbaudīja 17 būtiskus izvērtējumus un atbilstības pārbaudes. Septiņos gadījumos no tiem padome sniedza ieteikumus uzlabojumiem kategorijā “nozīmīgums un ES pievienotā vērtība”, tostarp programmā *LIFE*¹⁷ (ES rīcības programma vides

¹² Ietekmes novērtējumi jāveic ikreiz, kad ir paredzams, ka politikas iniciatīva varētu būtiski ietekmēt ekonomiku, sociālo jomu un vidi. Tie ietver novērtējumus attiecībā uz problēmu, iespējamiem politikas risinājumiem, to iespējamo ietekmi un to, kā tie atbilst subsidiaritātes principam un proporcionalitātes principam.

¹³ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/com-2018-51_lv

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/com-2017-648_lv

¹⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/proposal-regulation-european-parliament-and-council-framework-free-flow-non-personal-data>

¹⁶ REFIT platforma: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly/refit-platform_lv

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/publications/mid-term-evaluation-life-programme_en

un klimata jomā) un vispārējos tiesību aktos par pārtikas apriti¹⁸. Tādējādi tas palīdzēja uzlabot analīzi par to, kā izvērtējumos un atbilstības pārbaudēs ņemti vērā subsidiaritātes un proporcionālītātes principi.

¹⁸ https://ec.europa.eu/food/safety/general_food_law/fitness_check_en

2.2. Turpmākie pasākumi saistībā ar valstu parlamentu iesniegtajiem pamatotajiem atzinumiem

Komisija 2017. gadā no valstu parlamentiem saņēma 52 **pamatotus atzinumus**¹⁹ par subsidiaritātes principu²⁰. Tas ir par 20 % mazāk nekā 2016. gadā, kad tika saņemti 65 pamatoti atzinumi, un tas atbilst 2017. gadā kopumā zemākajam saņemto atzinumu skaitam²¹. Pamatoto atzinumu īpatsvars salīdzinājumā ar 2017. gadā saņemto atzinumu kopējo skaitu arī samazinājās no 10,5 % 2016. gadā līdz 9 % 2017. gadā.

No 2017. gadā saņemtajiem 52 pamatotajiem atzinumiem 24 atzinumi attiecās uz četriem Komisijas priekšlikumiem. Visvairāk pamatoto atzinumu tika saņemts attiecībā uz priekšlikumu par elektroenerģijas iekšējo tirgu²², proti, 11 pamatoti atzinumi. Attiecībā uz diviem leģislatīvo aktu priekšlikumiem tā dēvētajā “pakalpojumu paketē”²³ kopumā saņemti 9 pamatoti atzinumi un attiecībā uz priekšlikumu par darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētājiem saņemti 4 pamatoti atzinumi²⁴. Par citiem priekšlikumiem saņemti no viena līdz trim pamatotiem atzinumiem. Gadījumi, kad Komisija saņēmusi visvairāk pamatoto atzinumu, sīkāk aprakstīti 3. nodaļā.

2017. gadā iesniegto pamatoto atzinumu kopskaita samazināšanās sakrīt arī ar katras palātas iesniegto pamatotu atzinumu skaita līdzīgu samazināšanos. 2017. gadā pamatotus atzinumus sniedza 19 palātas no 41 palātas (salīdzinājumā ar 26 palātām 2016. gadā). Pamatotus atzinumus sniedza Čehijas *Poslanecká sněmovna* (1 atzinums), Spānijas *Cortes Generales* (2 atzinumi), Īrijas *Dáil* un *Seanad Éireann* (3 atzinumi)²⁵, Vācijas *Bundestag* (6 atzinumi), Vācijas *Bundesrat* (3 atzinumi), Francijas *Sénat* (7 atzinumi), Francijas *Assemblée nationale* (2 atzinumi), Itālijas *Senato della Repubblica* (1 atzinums), Ungārijas *Országgyűlés* (2 atzinumi), Nīderlandes *Eerste Kamer* (2 atzinumi), Nīderlandes *Tweede Kamer* (2 atzinumi), Austrijas *Bundesrat* (6 atzinumi), Polijas *Senat* (4 atzinumi), Polijas *Sejm* (2 atzinumi), Rumānijas *Camera Deputaţilor* (1 atzinums), Rumānijas *Senatul* (2 atzinumi), Zviedrijas *Riksdag* (4 atzinumi) un Apvienotās Karalistes parlamenta Pārstāvju palāta (2 atzinumi).

2.3. Eiropas Parlaments

Eiropas Parlaments 2017. gadā no valstu parlamentiem oficiāli saņēma 421 dokumentu atbilstīgi 2. protokolam par subsidiaritātes principa un proporcionālītātes principa piemērošanu²⁶. No tiem 49 bija pamatoti atzinumi, savukārt pārējie 372 bija skaidrojumi (ar subsidiaritātes kontroles mehānismu nesaistīti dokumenti). Salīdzinājumam: 2016. gadā Eiropas Parlamentam oficiāli tika nosūtīti 76 pamatoti atzinumi un 333 skaidrojumi. Pamatoto atzinumu attiecība pret skaidrojumiem joprojām ir neliela, kas nozīmē to, ka valstu parlamenti subsidiaritātes kontroles mehānismu uzskata par vēl vienu konstruktīvu veidu, kā paust savus uzskatus un bažas. Visi

¹⁹ Šis skaitlis attiecas uz to atzinumu kopskaitu, kuri saņemti no parlamentu palātām atbilstīgi Līgumu 2. protokolam. Tāpēc pamatoti atzinumi, kas kopīgi attiecas uz vairāk nekā vienu Komisijas dokumentu, tiek skaitīti kā viens pamatots atzinums. Vairāk informācijas sk. šā ziņojuma pielikumā.

²⁰ Sk. šā ziņojuma pielikumu.

²¹ 576 atzinumi, ko Komisija saņēma 2017. gadā, salīdzinot ar 613 atzinumiem, kas saņemti 2016. gadā.

²² Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par elektroenerģijas iekšējo tirgu (pārstrādāta redakcija) (COM(2016) 861 final).

²³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, kas attiecas uz to, kā īstenot Direktīvu 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko nosaka ar pakalpojumiem saistītu atļauju piešķiršanas sistēmu un prasību paziņošanas procedūru un ar ko groza Direktīvu 2006/123/EK un Regulu (ES) Nr. 1024/2012 par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (COM(2016) 821 final) un priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par samērības novērtējumu pirms jauna profesiju regulējuma pieņemšanas (COM(2016) 822 final).

²⁴ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētājiem, un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2010/18/ES (COM(2017) 253 final).

²⁵ *Dáil* un *Seanad Éireann* iesniedza vienu kopīgu pamatotu atzinumu un katra pieņēma vienu pamatotu atzinumu.

²⁶ Attiecībā uz procedūru, kā Eiropas Parlaments izskata valstu parlamentu pamatotos atzinumus, sk. 2.3. punktu 2016. gada ziņojumā par subsidiaritāti un proporcionālītāti.

dokumenti, ko valstu parlamenti nosūtījuši Eiropas Parlamentam, ir publicēti datubāzē (CONNECT)²⁷.

Atbilstīgi Eiropas Parlamenta Reglamenta V pielikumam Juridiskajai komitejai ir horizontāla atbildība par subsidiaritātes principa ievērošanas nodrošināšanu. Reizi sešos mēnešos minētās komitejas loceklis tiek iecelts par pastāvīgo referentu subsidiaritātes jautājumos saskaņā ar politisko grupu rotācijas principu. *Mady Delvaux* (S&D grupa/ Luksemburga) tika iecelta par pastāvīgo referenti 2017. gada pirmajā pusgadā, pēc viņas šos pienākumus otrajā pusgadā turpināja *Laura Ferrara* (EFDD grupa/ Itālija). Referents pārrauga saņemtos pamatotos atzinumus, un viņam ir iespēja izvirzīt tajos norādītās problēmas iztīrīšanai komitejā un iespējamu ieteikumu pieņemšanai komitejā, kas atbild par attiecīgā priekšlikuma tēmu.

Juridiskā komiteja arī regulāri sagatavo ziņojumu par Komisijas gada ziņojumiem par subsidiaritāti un proporcionalitāti. *Madi Delvaux* tika iecelta par referenti Parlamenta pašiniciatīvas ziņojumam par 2015. un 2016. gada ziņojumiem par subsidiaritāti un proporcionalitāti. Parlaments 2018. gada 18. aprīļa plenārsēdē pieņēma rezolūciju par Parlamenta pašiniciatīvas ziņojumu par 2015. un 2016. gada ziņojumiem par subsidiaritāti un proporcionalitāti²⁸. Komiteja arī sniedz ieguldījumu Eiropas lietu komiteju konferences (COSAC) divreiz gadā sagatavotajos ziņojumos par jautājumiem, kas saistīti ar subsidiaritāti.

Juridiskā komiteja arī atbild par to, lai tiktu ievērots proporcionalitātes princips, ko tā ņem vērā, pildot savu uzdevumu pārbaudīt priekšlikumu juridisko pamatu un īstenojot savu atbildību par labāku likumdošanas procesu.

Turklāt Eiropas Parlamenta Izpētes dienests turpināja sniegt palīdzību Eiropas Parlamentam subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa ievērošanā tā darbībā:

- sistemātiski izvērtējot Komisijas ietekmes novērtējumu subsidiaritātes un proporcionalitātes aspektus un vēršot uzmanību uz jebkādam šajā saistībā paustajām bažām, jo īpaši no valstu parlamentu un Reģionu komitejas puses;
- nodrošinot, ka šie principi tiek pilnīgi ievēroti Eiropas Parlamenta darbībā, piemēram, kad tas veic savu būtisko grozījumu ietekmes novērtējumu vai arī analizē pievienoto vērtību Parlamenta jauno leģislatīvo aktu priekšlikumos, pamatojoties uz LESD 225. pantu, kā arī izmaksas, ko rada rīcības trūkums ES līmenī;
- izvērtējot subsidiaritātes un proporcionalitātes aspektus, kad tiek izstrādāti ietekmes novērtējumi, pievēršot uzmanību ES pievienotajai vērtībai, nevis valsts izdevumiem vai rīcībai.

Eiropas Parlaments 2017. gadā sagatavoja 42 sākotnējos novērtējumus par Komisijas ietekmes novērtējumiem, divus ietekmes novērtējumus par būtiskiem parlamentāriem grozījumiem, 11 *ex-post* Eiropas ietekmes novērtējumus un piecus ar tiem saistītos izpildes darbu dokumentus. Turklāt tika sagatavoti trīs ziņojumi par Eiropas integrācijas trūkuma radītajām izmaksām un divi Eiropas pievienotās vērtības novērtējumi. Eiropas Parlamenta Izpētes dienests arī izvērtē spēkā esošo ES tiesību aktu īstenošanu un efektivitāti ikreiz, kad Eiropas Komisija savā darba programmā paziņo, ka šādi tiesību akti tiks grozīti. 2017. gadā tika sagatavoti 26 šādi īstenošanas novērtējumi.

²⁷ <http://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/connect/welcome.html>

²⁸ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0120+0+DOC+XML+V0/LV>

2.4. Eiropas Savienības Padome

Saskaņā ar Līgumu 2. protokola 4. pantu Padomei ir jānosūta valstu parlamentiem visu legīslatīvo aktu projekti, ko sagatavojusi dalībvalstu grupa, Tiesa, Eiropas Centrālā banka un Eiropas Investīciju banka. Izpildot šo pienākumu, saskaņā ar 2. protokola 6. pantu Padomei ir jānosūta ierosinātajām dalībvalstīm visi valstu parlamentu atzinumi par legīslatīvā akta priekšlikumu, ko sagatavojusi dalībvalstu grupa. Padome attiecīgajai iestādei nosūta arī valstu parlamentu atzinumus par legīslatīvo aktu priekšlikumiem, ko sagatavojusi Tiesa, Eiropas Centrālā banka un Eiropas Investīciju banka.

Padome 2017. gada 27. jūlijā nosūtīja valstu parlamentiem Eiropas Centrālās bankas ieteikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar ko groza Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas statūtu 22. pantu²⁹.

Papildus Līgumos noteiktajām prasībām Padome arī informē dalībvalstis par valstu parlamentu atzinumiem attiecībā uz Komisijas legīslatīvo aktu priekšlikumiem. Padomes Sekretariāts 2017. gadā izplatīja delegācijām 38 pamatotos atzinumus, kas saņemti saistībā ar 2. protokolu, un 220 atzinumus, kas sniegti saistībā ar politisko dialogu³⁰.

2.5. Reģionu komiteja³¹

2017. gadā notika plašas diskusijas par Eiropas nākotni, kurā Reģionu komiteja uzsvēra, cik svarīgi ir efektīvi piemērot subsidiaritātes principu un proporcionalitātes principu. Saskaņā ar savu piekto Subsidiaritātes darba programmu Komiteja pievērsa īpašu uzmanību trim iniciatīvām, kas izvēlētas no Komisijas 2017. gada darba programmas. Turklāt Komiteja novērtēja visu to legīslatīvo aktu priekšlikumu atbilstību subsidiaritātes principam un proporcionalitātes principam, par kuriem tā sniedza atzinumus.

Reģionu komiteja 2017. gadā sniedza 15 atzinumus par legīslatīvo aktu priekšlikumiem. Komiteja secināja, ka lielākā daļa priekšlikumu atbilst subsidiaritātes principam un proporcionalitātes principam. Dīvos atzinumos Komiteja pauda bažas, kas bija būtiskas no subsidiaritātes un proporcionalitātes uzraudzības vīdokļa.

Atzinumā par “pakalpojumu paketi” tā norādīja uz “īespējamu īejaukšanos valstu likumdošanas procedūrās” un uzsvēra, ka “priekšlikumi par pakalpojumu e-karti, paziņošanas procedūru un samēribas novērtējumu radīs papildu administratīvo slogu.” Komiteja atzinumā par Eiropas sociālo tiesību pīlāru un par Pārdomu dokumentu par Eiropas sociālo dimensiju uzsvēra, ka ir pienācīgi jāņem vērā sociālās politikas vietējā un reģionālā dimensija.

Saskaņā ar Subsidiaritātes darba programmu notika apspriešanās ar subsidiaritātes ekspertu grupu par trīs iniciatīvām. Attiecībā uz priekšlikumu regulai par finanšu noteikumiem, ko piemēro Eiropas Savienības vispārējam budžetam, eksperti uzskatīja, ka jaunie priekšlikumi par finanšu instrumentiem un nosacījumiem būtiski īetekmē to saņemējus, kā arī politikas īstenošanas saturu un kārtību uz vietās. Arī valsts un reģionālā līmeņa vadošās iestādes pauda būtisku satraukumu par šiem priekšlikumiem. Atzinumā norādīts, ka “īetekmes novērtējums nav veikts un īesnīegtie dati nav uzskatāmi par proporcionalitātes pamatojumu.” Turklāt atzinumā “[Komiteja] apšaubā Eiropas Komisijas novērtējumu, ka legīslatīvā akta priekšlikums ir Savienības ekskluzīvā kompetencē, ņemot vērā to, ka priekšlikumi nozaru legīslatīvajiem aktiem

²⁹ 2017/0810 COD - CM 3730/17

³⁰ Eiropas Parlamentā, Padomē un Komisijā reģistrēto pamatoto atzinumu skaits atšķīras, jo ne visas iestādes ir saņēmušas visus pamatotos atzinumus vai arī iestādes saņemto pamatoto atzinumu skaitu nosaka atšķīrīgi. Padomes Sekretariāts arī nesaņem sistemātiski visus atzinumus no valstu parlamentiem.

³¹ Ar subsidiaritāti saistīto darbību sīkāks apraksts ir sniegts Reģionu komitejas izdotajā 2017. gada ziņojumā par subsidiaritāti. Pēc tam, kad Reģionu komitejas birojs ziņojumu pieņēmis, tas pieejams vietnē <http://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/Pages/default.aspx>.

neaprobežojas tikai ar attiecīgā dokumenta saskaņošanu ar Savienībā piemērojamajiem jaunajiem finanšu noteikumiem.”

Otrā apspriešana attiecās uz paketi “Tīru enerģiju ikvienam Eiropā”. Attiecībā uz Enerģētikas savienības pārvaldību respondenti uzsvēra, ka jo īpaši federālām valstīm ar daudzām ieinteresētām personām, kas iesaistītas īstenošanā, ierosinātie termiņi ir pārāk īsi un nav saderīgi ar federālās zemēs izmantoto koordinācijas procesu. Reģionu komitejas atzinums neradīja šaubas par tā atbilstību subsidiaritātes principam, bet gan par tā atbilstību proporcionalitātes principam, “jo ierosināto pārvaldības sistēmu var uzskatīt par pārāk sarežģītu, pārlietu detalizētu un pārmērīgi striktu attiecībā uz ziņošanas intervāliem. Reģionu komiteja būtu vēlējusies, lai pārvaldības sistēma būtu tikusi ieviesta nevis ar regulu, bet gan ar direktīvu, kas federālās valstīs dotu iespēju pienācīgi iesaistīt reģionālās pašvaldības.”

Attiecībā uz priekšlikumiem par energoefektivitāti un ēku energoefektivitāti Komiteja savā atzinumā puda viedokli par apspriešanā izvirzītajiem jautājumiem un norāda, ka minētais juridiskais pamatojums, proti, LESD 194. pants, neattiecas uz pasākumiem cīņai pret enerģijas nepietiekamību un ka uz tiem “būtu jāattiecinā LESD 151. pants”. Komiteja “tomēr iebilst pret vieduma indikatora ieviešanu, izmantojot deleģētu aktu.” Atzinumā apliecināts, ka abi priekšlikumi atbilst proporcionalitātes principam. Komiteja atzinumā par atjaunojamo energoresursu enerģiju un iekšējo elektroenerģijas tirgu apliecināja atbilstību subsidiaritātes principam un norādīja uz nepieciešamību pēc “plašākas analīzes”, lai novērtētu atbilstību proporcionalitātes principam.

Visbeidzot, ar subsidiaritātes ekspertu grupu tika apspriesti priekšlikumi par darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētajiem. Tika saņemtas arī dažas nostājas par *REGPEX* platformu — subsidiaritātes uzraudzības tīkla apakštīklu, kas pieejams reģionu parlamentiem un valdībām ar likumdošanas pilnvarām —, kurās norādīts, ka ierosinātie pasākumi nav vajadzīgi un ka spēkā esošie valsts pasākumi un noteiktā kārtība ir pietiekami. Atzinumā par šo priekšlikumu apliecināta atbilstība subsidiaritātes principam un proporcionalitātes principam. Tomēr atzinumā uzsvērts, ka “Savienības rīcībai jāatstāj iespējami daudz iespēju individuāliem un valstu lēmumiem, ņemot vērā pastāvošo praksi, ka šo jomu regulē sociālie partneri gan ES, gan valstu līmenī.”

2017. gadā aizvien vairāk tika izmantota *REGPEX* — agrīnās brīdināšanas sistēma reģionālajām iestādēm ar likumdošanas pilnvarām un iespēja reģionālajiem parlamentiem un reģionālajām valdībām gūt subsidiaritātes vērtējumu izstrādē noderīgu informāciju un apmainīties ar to. Šajā platformā tika augšupielādēti kopumā 66 dokumenti, ko iesnieguši *REGPEX* partneri. Austrijas Federālā padome, Lejasaustrijas pavalsts parlaments, Emīlijas–Romanjas reģionālā likumdevēju asamblēja un Tīringenē federālās zemes parlaments bija daži no aktīvākajiem partneriem.

Saskaņā ar Līgumu 2. protokolu reģionālie parlamenti palīdz valstu parlamentiem īstenot subsidiaritātes uzraudzību. Pirms pamatota atzinuma sniegšanas par leģislatīvā akta projektu katram valsts parlamentam attiecīgā gadījumā jāapspriežas ar reģionālajiem parlamentiem, kuriem ir likumdošanas pilnvaras³².

Galvenais pasākums subsidiaritātes jomā bija 8. starpiestāžu subsidiaritātes konference, ko Reģionu komiteja un Austrijas Federālā padome kopīgi organizēja Vīnē 2017. gada 4. decembrī un kurā piedalījās vairāk nekā 200 dalībnieku no dažādām valstu un ES iestādēm, pārstāvēt visus pārvaldības līmeņus³³. Kā viens no galvenajiem secinājumiem tika uzsvērts, ka iedzīvotāji ne vienmēr ir skaidri informēti par subsidiaritātes principa nozīmi un ka politikas pieņemšanu plašākā mērogā nevar panākt, ja netiek pareizi piemēroti subsidiaritātes un proporcionalitātes principi.

³² Plašāka informācija par reģionālo parlamentu nozīmi subsidiaritātes kontrolē un par to ieguldījumu Savienības likumdošanā ir izklāstīta gada ziņojumā par attiecībām ar valstu parlamentiem, 3. sadaļā.

³³ Plašāku informāciju par konferences rezultātiem skatīt vietnē: <http://cor.europa.eu/en/news/Pages/Subsidiarity-conference-in-Vienna-EU-decisions-must-be-taken-closer-to-citizens.aspx>.

2.6. Eiropas Savienības Tiesa

Tiesa 2017. gadā pieņēma nozīmīgus spriedumus par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa ievērošanu, kuros Vispārējā tiesa un Tiesa uzskatīja, ka Savienības likumdevējs ir ievērojis šos principus.

2017. gada 3. aprīļa lietā *Vācija pret Komisiju*³⁴ par Komisijas Lēmuma (ES) 2015/2098 likumību, izslēdzot no Eiropas Savienības finansējuma atsevišķus izdevumus, kas dalībvalstīm radušies saistībā ar Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu un Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai³⁵, Vispārējā tiesa secināja, ka nav pierādīts, ka Komisija ir pārkāpusi savu kompetenci, kas izriet no subsidiaritātes principa piemērošanas. Vispārējā tiesa uzsvēra, ka *“lomu sadalījums starp Komisiju un Vācijas iestādēm liek konstatēt, ka tieši šīm iestādēm ir jāizstrādā attiecīgie valsts noteikumi, kas reglamentētu izdevumu atbalsttiesīgumu [...] Komisijai ir jākontrolē, vai Vācijas iestādes patiešām pilda savus pienākumus šajā jomā, kaut arī Komisijai līdz ar to tomēr netiek piešķirtas pilnvaras, kas tai ļautu uzspiest kādus konkrētus noteikumus saistībā ar valsts tiesību aktiem, kuri attiecas uz zemes konsolidācijas un ciematu atjaunošanas procedūru.”*³⁶

2017. gada 3. maija lieta *Sotiropoulou un citi pret Padomi*³⁷ attiecās uz prasību saskaņā ar LESD 268. pantu atlīdzināt zaudējumus, kuri prasītājiem radušies, radikāli samazinot viņu galveno pensiju Grieķijā. Apstrīdētie lēmumi³⁸ cita starpā attiecas uz sīki izstrādātu pasākumu, politikas un intervences noteikšanu sociālā nodrošinājuma un pensiju sistēmas jomā. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka lēmumi, kas adresēti dalībvalstij, lai novērstu pārmērīgu budžeta deficītu, nav pretrunā ne Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteiktajam subsidiaritātes principam, ne pilnvaru piešķiršanas principam. Šie lēmumi tika pieņemti, lai stiprinātu budžeta uzraudzību, un ar tiem brīdināja dalībvalstis *“veikt budžeta deficīta samazināšanas pasākumus, kurus uzskata par nepieciešamiem, lai novērstu pārmērīgu budžeta deficītu.”*³⁹

2017. gada 16. maija lieta *Landeskreditbank Baden-Württemberg – Förderbank pret Eiropas Centrālo banku*⁴⁰ attiecās uz prasību, pamatojoties uz LESD 263. pantu, atcelt Eiropas Centrālās bankas lēmumu, kurā Vācijas banka klasificēta par “nozīmīgu iestādi”. Tā rezultātā prasītāja tika pakļauta tiešai Eiropas Centrālās bankas uzraudzībai saskaņā ar vienoto uzraudzības mehānismu. Prasītāja apgalvoja, ka, ņemot vērā tās zema riska profilu, kompetento valsts iestāžu veiktā uzraudzība ir pietiekama.

Vispārējā tiesa atgādināja, ka subsidiaritātes princips ir piemērojams tikai jomās, kas neietilpst Savienības ekskluzīvajā kompetencē⁴¹. Šajā sakarā Vispārējā tiesa konstatēja, ka saskaņā ar

³⁴ Spriedums, 2017. gada 3. aprīlis, T-28/16, *Vācija/ Komisija*, EU:T:2017:242.

³⁵ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2015/2098 (2015. gada 13. novembris), ar ko no Eiropas Savienības finansējuma izslēdz konkrētus dalībvalstu izdevumus, kurus tās attiecinājušas uz Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu (ELGF) un uz Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA).

³⁶ Turpat, 110. punkts.

³⁷ Spriedums, 2017. gada 3. maijs, T-531/14, *Leïmonia Sotiropoulou un citi/ Eiropas Savienības Padome*, EU:T:2017:297

³⁸ 2010. gada 8. jūnija Lēmums 2010/320/ES, 2010. gada 7. septembra Lēmums 2010/486/ES, 2010. gada 20. decembra Lēmums 2011/57/ES, 2011. gada 7. marta Lēmums 2011/257/ES, 2011. gada 12. jūlija Lēmums 2011/734/ES, 2011. gada 8. novembra Lēmums 2011/791/ES, 2012. gada 13. marta Lēmums 2012/211/ES un 2012. gada 4. decembra Lēmums 2013/6/ES.

³⁹ Spriedums, 2017. gada 3. maijs, T-531/14, *Leïmonia Sotiropoulou un citi/ Eiropas Savienības Padome*, EU:T:2017:297, 73. punkts.

⁴⁰ Spriedums, 2017. gada 16. maijs, T-122/15, *Landeskreditbank Baden-Württemberg – Förderbank/ Eiropas Centrālā banka*, EU:T:2017:337.

⁴¹ Turpat, 65. punkts.

Regulu (ES) Nr. 1024/2013 (Pamatregula) Eiropas Centrālajai bankai bija ekskluzīva kompetence⁴², kas ļāva secināt, ka subsidiaritātes principam nav nozīmes⁴³.

Šajā pašā spriedumā Vispārējā tiesa arī atzina, ka nav pārkāpts proporcionalitātes princips, jo Eiropas Centrālās bankas pieņemtie tiesību akti bija piemēroti attiecīgajā tiesiskajā regulējumā noteikto leģitīmo mērķu sasniegšanai. Eiropas Centrālā banka nolēma veikt tiešu uzraudzību saskaņā ar noteikumiem, kas izklāstīti Regulā (ES) Nr. 1024/2013, kurā nav paredzēts atsevišķi uzrādīt, ka tās mērķus var tikpat labi sasniegt ar valsts iestāžu tiešu uzraudzību.

2017. gada 6. septembra lieta *Slovākijas Republika un Ungārija pret Eiropas Savienības Padomi*⁴⁴ attiecas uz proporcionalitātes principa ievērošanu Padomes lēmumā, ar kuru izveidoti pārcelšanas pasākumi attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri 2015. gada jūlijā un augustā neatbilstīgi iecēlojuši Grieķijā un Itālijā.

Tiesa norādīja, ka apstrīdētie pasākumi, kuri pieņemti Savienības kopējās patvēruma politikas jomā, ir saistīti ar tīri politiska rakstura izvēli un sarežģītiem novērtējumiem, kuri turklāt ir jāveic īsos termiņos, lai ātri un konkrēti atrisinātu “ārkārtas situāciju” šīs tiesību normas izpratnē. Ņemot vērā iepriekš minēto, tā apstiprināja apstrīdētā lēmuma piemērotību un nepieciešamību izvirzītā mērķa sasniegšanai. “Padome, tai šajā ziņā piešķirtās rīcības brīvības ietvaros varēja pamatoti uzskatīt, ka pārcelto personu sadales saistošais raksturs ir nepieciešams, ņemot vērā īpašo ārkārtas situāciju, kurā apstrīdētais lēmums bija jāpieņem.”⁴⁵ Turklāt apstrīdētajā lēmumā paredzēto dažādo pielāgošanas mehānismu pastāvēšana liecina, ka pārcelšanas mehānisms, ko paredz apstrīdētais lēmums, kopumā ļauj dalībvalstīm samērīgi ņemt vērā katras dalībvalsts īpašo situāciju.

3. GALVENIE GADĪJUMI, Kuros TIKA IZTEIKTAS BAŽAS PAR SUBSIDIARITĀTI UN PROPORCIONALITĀTI

3.1. Priekšlikumi, kas saņēma visvairāk pamatotu atzinumu 2017. gadā

Šajā nodaļā ir izklāstīti četri atsevišķi leģislatīvo aktu priekšlikumi, par kuriem 2017. gadā tika saņemti vairāk nekā četri pamatoti atzinumi. Tā kā šie priekšlikumi ir daļa no lielākām paketēm, visaptverošāks to apraksts ir ietverts gada ziņojumā par attiecībām ar valstu parlamentiem.

- *Priekšlikums par iekšējo elektroenerģijas tirgu*

Komisija 2016. gada 30. novembrī iesniedza paketi “Tīru enerģiju ikvienam Eiropā”, kuras mērķis ir veicināt elektroenerģijas tirgus elastīgumu, dekarbonizāciju un jauninājumus, nodrošinot netraucētus tirgus signālus, un kuru veido astoņi leģislatīvo aktu priekšlikumi, no kuriem četri attiecas uz elektroapgādi. Saistībā ar priekšlikumu regulai par elektroenerģijas iekšējo tirgu⁴⁶ Komisija saņēma 11 pamatotus atzinumus⁴⁷ ar dažādiem argumentiem⁴⁸. Dažas parlamentārās palātas apgalvoja, ka priekšlikums negatīvi ietekmētu dalībvalstu iespēju

⁴² Spriedums, 2017. gada 16. maijs, T-122/15, *Landeskreditbank Baden-Württemberg – Förderbank/Eiropas Centrālā banka*, EU:T:2017:337, 54. punkts.

⁴³ Turpat, 65. punkts.

⁴⁴ Spriedums, 2017. gada 6. septembris, C-643/15 un C-647/15, *Slovākijas Republika un Ungārija/Eiropas Savienības Padome*, EU:C:2017:631.

⁴⁵ 246. punkts.

⁴⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par elektroenerģijas iekšējo tirgu (pārstrādāta redakcija) (COM(2016) 861 final).

⁴⁷ No Austrijas *Bundesrat*, Čehijas *Poslanecká sněmovna*, Vācijas *Bundesrat*, Vācijas *Bundestag*, Spānijas *Congreso de los Diputados*, Francijas *Sénat*, Ungārijas *Országgyűlés*, Polijas *Sejm*, Polijas *Senat*, Rumānijas *Camera Deputaţilor* un Rumānijas *Senat*.

⁴⁸ Turklāt Komisija saņēma trīs atzinumus saistībā ar politisko dialogu, proti, no Čehijas *Senat*, Dānijas *Folketing* un Portugāles *Assembleia da República*.

nodrošināt elektroapgādes drošību. Daži respondenti pauda bažas par papildu pilnvarām, kas nodotas Energoregulatoru sadarbības aģentūrai, savukārt citi bija noraizējušies par to, ka priekšlikums ietekmētu dalībvalstu tiesības lemt pašām par savu energoresursu struktūru. Visbeidzot, daži parlamenti kritiski vērtēja priekšlikuma nosacījumus par tirdzniecības zonu konfigurāciju, ierosinājumu par reģionālo operatīvo centru izveidi reģionu interesēs vai priekšlikumā paredzēto pilnvarojumu Komisijai pieņemt deleģētos aktus.

Atbildot uz subsidiaritātes jautājumiem, ko uzdeva valstu parlamenti, Komisija uzsvēra, ka enerģētikas paketē ietvertajos priekšlikumos tiek pilnībā ievērotas dalībvalstu tiesības un prerogatīvas saskaņā ar Līgumiem, lai tās lemtu pašas par savu energoresursu struktūru. Komisija apgalvoja, ka ierosinātie grozījumi bija nepieciešami, lai sasniegtu mērķi attiecībā uz integrēta Eiropas elektroenerģijas tirgus izveidi, ko vienlīdz efektīvā veidā nebūtu iespējams juridiski un praktiski panākt, rīkojoties vienīgi valstu līmenī. Kā norādīja Komisija, pierādījumi liecina, ka izolētas valstu pieejas ir aizkavējušas iekšējā enerģijas tirgus īstenošanu, radot nepiemērotus un nesaderīgus regulatīvos pasākumus, intervenču nevajadzīgu dublēšanos un kavēšanos saistībā ar tirgus nepilnību novēršanu. Attiecībā uz tirdzniecības zonu konfigurāciju Komisija uzsvēra, ka spēkā esošajos ES tiesību aktos ir noteiktas būtiskas prasības tirdzniecības zonām. Attiecībā uz reģionālajiem operatīvajiem centriem Komisija uzsvēra nepieciešamību izveidot reģionālās struktūras, kas darbotos neatkarīgi visa reģiona interesēs, lai novērstu situācijas, kad, nespējot panākt vienošanos starp pārvades sistēmu operatoriem, tiek piedāvāti neefektīvi risinājumi.

- *Divi priekšlikumi no pakalpojumu paketes*

Kā daļu no tā dēvētās “Pakalpojumu paketes”, kura ietver paziņojumu un četrus leģislatīvo aktu priekšlikumus, kas tika iesniegti 2017. gada 10. janvārī, un kuras mērķis bija pilnībā izmantot vienotā tirgus potenciālu, Komisija pieņēma i) priekšlikumu direktīvai, ar ko nosaka ar pakalpojumiem saistītu atļauju piešķiršanas sistēmu un prasību paziņošanas procedūru⁴⁹, un ii) priekšlikumu direktīvai par uzlabotu paziņošanas procesu attiecībā uz valsts tiesību aktu projektiem pakalpojumu jomā⁵⁰, kā rezultātā kopumā tika saņemti deviņi pamatoti atzinumi⁵¹. Priekšlikums par paziņošanas procedūru ir paredzēts, lai Eiropas iestādes un dalībvalstis varētu paust iespējamās bažas par juridisko neatbilstību starp ES un valstu tiesību aktiem jau agrīnā valsts tiesību aktu izstrādes posmā. Priekšlikums par valsts tiesību normu proporcionalitātes novērtējumu profesionālo pakalpojumu jomā ir vērsts uz to, lai dalībvalstis veiktu vispusīgu un pārredzamu samērības novērtējumu pirms valsts tiesiskā regulējuma noteikšanas profesionālo pakalpojumu jomā.

Saistībā ar priekšlikumu, ar ko nosaka paziņošanas procedūru, valstu parlamenti pauda bažas par to, ka tas ļaus Komisijai un citām dalībvalstīm iejaukties valstu likumdošanas procedūrās, turklāt dīkstāves periodi izraisītu ievērojamu kavēšanos, tādējādi tas ir uzskatāms par būtisku iejaukšanos valsts suverenitātē. Attiecībā uz priekšlikumu, ar ko nosaka samērības novērtējumu, parlamenti apgalvoja, ka šī iniciatīva rada papildu nevajadzīgu šķērslī valstu tiesību aktiem, ka ES pasākumiem sabiedrības veselības un tūrisma jomā būtu tikai jāpapildina valsts līmeņa

⁴⁹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, kas attiecas uz to, kā īstenot Direktīvu 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko nosaka ar pakalpojumiem saistītu atļauju piešķiršanas sistēmu un prasību paziņošanas procedūru un ar ko groza Direktīvu 2006/123/EK un Regulu (ES) Nr. 1024/2012 par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (COM (2016) 821 final).

⁵⁰ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par samērības novērtējumu pirms jauna profesiju regulējuma pieņemšanas (COM(2016) 822 final).

⁵¹ No 14 kopumā saņemtajiem pamatotajiem atzinumiem par visiem paketes priekšlikumiem. Četri atzinumi tika saņemti par COM(2016) 821: no Francijas *Assemblée nationale*, Francijas *Sénat*, Vācijas *Bundestag* un Vācijas *Bundesrat*, un pieci atzinumi tika saņemti par COM(2016) 822: no Francijas *Assemblée nationale*, Francijas *Sénat*, Vācijas *Bundestag*, Vācijas *Bundesrat* un Austrijas *Bundesrat*.

pasākumi un ka priekšlikuma rezultātā tiktu panākta tāda līmeņa saskaņošana, kas ir pretrunā Līguma noteikumiem veselības aprūpes, transporta un tūrisma jomā.

Atbildot uz valstu parlamentu iebildumiem, Komisija aizstāvēja savu priekšlikumu izveidot paziņošanas procedūru kā līdzsvarotu un samērīgu, ņemot vērā gan pakalpojumu nozares īpatnības un nepieciešamību ieviest efektīvu instrumentu, lai nodrošinātu atbilstību ES noteikumiem, gan prasību ievērot lēmumu pieņemšanas procesu valsts līmenī. Komisija uzsvēra pašreizējās procedūras būtiskās nepilnības, kas norādītas tās ietekmes novērtējumā, un to, ka 80 % respondentu, tostarp gandrīz trīs ceturtdaļas no visām apspriešanās iesaistītajām valsts iestādēm, pašreizējo paziņošanas procedūru vērtē kā neapmierinošu. Attiecībā uz priekšlikumu izveidot samērības novērtējumu Komisija atgādināja, ka tā tikai koordinē to, kā dalībvalstīm būtu jānovērtē, vai prasības, kas jāpieņem, atbilst proporcionalitātes principam, un tā nekādā veidā neietekmē valsts likumdošanas procesa rezultātus. Turklāt priekšlikums paredz dalībvalstīm plašu rīcības brīvību, iekļaujot samērības novērtējumu to esošajās struktūrās.

- *Priekšlikums attiecībā uz darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētājiem*

Šis priekšlikums, kas pieņemts 2017. gada 26. aprīlī⁵², ir daļa no plašāka pasākumu kopuma, kura mērķis ir nodrošināt dzimumu līdztiesības principa īstenošanu attiecībā uz darba tirgus iespējām un attieksmi darbā. Priekšlikumā paredzēti jauni vai augstāki obligātie standarti, lai panāktu lielāku konvergenci starp dalībvalstīm, saglabājot un paplašinot esošās tiesības. Priekšlikuma galvenie elementi ietver esošās vecāku atvaļinājuma sistēmas uzlabošanu, veicot grozījumus attiecībā uz samaksu, elastīgumu un nenododamo laikposmu, tādējādi veicot to, ka atvaļinājumu izmanto pirmie pelnītāji. Turklāt priekšlikuma mērķis ir ieviest aprūpētāju atvaļinājumu un paternitātes atvaļinājumu, kā arī tiesības lūgt elastīgu darba režīmu visiem strādājošiem vecākiem, kuri audzina bērnus vecumā līdz 12 gadiem, un aprūpētājiem, kuriem ir aprūpējami piederīgie.

Kā atbildi uz priekšlikumu Komisija saņēma četrus pamatotus atzinumus⁵³ ar dažādiem argumentiem⁵⁴. Dažos gadījumos tika paustas bažas par priekšlikuma iespējamo ieviešanas valsts kompetences jautājumos un par to, ka priekšlikumā ir noteikti daudzi sīki izstrādāti noteikumi, neņemot vērā esošos valstu sistēmiskos risinājumus, kas paredzēti tā paša mērķa sasniegšanai; tādējādi daži parlamenti apgalvoja, ka ES pievienotā vērtība nav skaidri parādīta.

Savās atbildēs valstu parlamentiem Komisija paskaidroja, ka pašreiz spēkā esošajos Eiropas tiesību aktos jau ir iekļauti noteikumi par darba un privātās dzīves līdzsvarošanu dzimumu līdztiesības jomā darba tirgū, kas ilustrē kopējo vienošanos, ka šajā jomā ir vajadzīga ES līmeņa rīcība (saskaņā ar subsidiaritātes principu). Komisija arī atbildēja, ka ierosinātā direktīva neietekmē iesakņojušos valstu kārtību attiecībā uz ģimenes atvaļinājumiem un elastīgiem darba apstākļiem, jo tā nosaka tikai minimālos standartus, tādējādi ļaujot dalībvalstīm saglabāt vai ieviest labvēlīgākus noteikumus. Tādēļ Komisijas ieskatā tikai ES rīcība nodrošinās, ka visās dalībvalstīs var panākt pietiekamu progresu.

3.2. “Dzeltenā kartīte” — procedūras un politikas iznākums — Eiropas Prokuratūras gadījums

⁵² COM(2017) 253 final

⁵³ No Nīderlandes *Eerste Kamer*, Nīderlandes *Tweede Kamer*, Polijas *Sejm* un Polijas *Senat*.

⁵⁴ Komisija saņēma arī sešus atzinumus saistībā ar politisko dialogu, proti, no Čehijas *Senat*, Dānijas *Folketing*, Itālijas *Senato della Repubblica*, Portugāles *Assembleia da República*, Rumānijas *Camera Deputaţilor* un Spānijas *Cortes Generales*.

2017. gadā Savienības likumdevējs pirmo reizi pieņēma leģislatīvā akta priekšlikumu, kas bija pamats tā dēvētās “dzeltenās kartītes” procedūras uzsākšanai saskaņā ar Līgumu 2. protokola 7. panta 2. punktu.

Tas bija priekšlikums Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Prokuratūru (EPPO)⁵⁵, kuru Komisija pieņēma 2013. gada 17. jūlijā. Priekšlikuma mērķis bija izveidot Eiropas Prokuratūru un pilnvarot to izmeklēt un saukt pie atbildības personas, kas izdarījušas noziedzīgus nodarījumus, kuri skar ES finanšu intereses. Eiropas Prokuratūra būtu ES iestāde, kuru veido centrālais birojs un decentralizēta struktūra. Komisija par priekšlikumu 2013. gadā saņēma 13 pamatotus atzinumus⁵⁶ no valstu parlamentiem, kas pārstāv 18 no 56 iespējamām balsīm, t. i., ceturto daļu no valstu parlamentiem piešķirtajām balsīm⁵⁷. Pamatotajos atzinumos palātas pauda bažas par to, ka Komisija nav pietiekami izskaidrojusi, kā priekšlikums atbilst subsidiaritātes principam, ka dalībvalstīs pastāvošie mehānismi ir pietiekami un ka nav pierādīta pasākumu pievienotā vērtība. Parlamenti arī pauda bažas par Prokuratūras struktūru un kompetences jomu.

Pēc tam, kad tika apstiprināts, ka uzsākta 2. protokolā noteiktā “dzeltenās kartītes” procedūra, Komisija pārskatīja priekšlikumu un pēc tam 2013. gada 27. novembrī publicēja paziņojumu⁵⁸, kurā rūpīgi analizēja saņemtos pamatotos atzinumus no subsidiaritātes principa viedokļa. Proti, Komisija uzskatīja, ka paskaidrojuma rakstā un ietekmes novērtējumā ir pietiekami izskaidrots, kāpēc ar valsts līmenī veiktiem pasākumiem nevarētu sasniegt politikas mērķi, turpretim ar Savienības līmeņa rīcību tas būtu iespējams. Pamatojoties uz to, Komisija nolēma saglabāt priekšlikumu.

Padome 2017. gada 12. oktobrī pieņēma Regulu par Eiropas Prokuratūras izveidi⁵⁹. Regula tika pieņemta, īstenojot ciešāku sadarbību⁶⁰ ar 16⁶¹ no 28 dalībvalstīm. Līdz regulas spēkā stāšanās dienai ciešākā sadarbībā iesaistījās vēl sešas dalībvalstis. Četras no 11 dalībvalstīm, kuru parlamentārās palātas ir iesniegušas pamatotus atzinumus, līdz šim vēl nav nolēmušas iesaistīties ciešākā sadarbībā (Ungārija, Īrija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste). Ciešākā sadarbībā ir iesaistījušās septiņas dalībvalstis, kuru parlamentārās palātas ir iesniegušas pamatotus atzinumus (Kipra, Čehija, Francija, Malta, Nīderlande, Rumānija un Slovēnija). Padomes pieņemtā regula atšķiras no Komisijas sākotnējā priekšlikuma vairākos būtiskos punktos ar mērķi daļēji ņemt vērā galvenās valstu parlamentu paustās bažas, tādēļ tās tika ņemtas vērā likumdošanas procesā: regula tagad paredz, ka papildus Eiropas galvenajam prokuroram viens Eiropas prokurors no katras iesaistītās dalībvalsts darbosies centrālajā līmenī, veidojot Eiropas Prokuru kolēģiju. Prokuratūrai vairs nav ekskluzīva, bet gan dalītā kompetence attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas definēti Direktīvā par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības⁶². Komisija rūpīgi pārraudzīs jaunizveidotās Eiropas

⁵⁵ COM(2013) 534 final.

⁵⁶ No Kipras *Vouli ton Antiprosopon* (2 balsis), Čehijas *Senát* (1 balss), Francijas *Sénat* (1 balss), Ungārijas *Országgyűlés* (2 balsis), Īrijas *Houses of the Oireachtas* (abas palātas — 2 balsis), Maltas *Kamra tad-Deputati* (2 balsis), Rumānijas *Camera Deputaţilor* (1 balss), Slovēnijas *Državni zbor* (1 balss), Zviedrijas *Riksdag* (2 balsis), Nīderlandes *Eerste Kamer* (1 balss), Nīderlandes *Tweede Kamer* (1 balss), Apvienotās Karalistes parlamenta Pārstāvju palātas (1 balss) un Lielbritānijas Lordu palātas (1 balss).

⁵⁷ Katras valsts parlamentam ir divas balsis; ja valsts parlamentam ir divas palātas, katrai palātai ir viena balss. Katra palāta ir tiesīga neatkarīgi sniegt pamatotus atzinumus. Saskaņā ar 2. protokola 7. panta 2. punktu tikai 14 balsis bija vajadzīgas, lai uzsāktu “dzeltenās kartītes” procedūru, jo attiecīgais priekšlikums tika pieņemts brīvības, drošības un tiesiskuma jomā.

⁵⁸ COM(2013) 851 final.

⁵⁹ Padomes 2017. gada 12. oktobra Regula (ES) 2017/1939, ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei, OV L 283, 31.10.2017., 1. lpp. Eiropas Parlaments 2017. gada 5. oktobrī piekrita ciešākas sadarbības īstenošanai, sk. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+TA+P8-TA-2017-0384+0+DOC+XML+V0/LV>.

⁶⁰ Skatīt Līguma par Eiropas Savienību 20. pantu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 326.–334. pantu.

⁶¹ Beļģija, Bulgārija, Čehija, Kipra, Vācija, Spānija, Igaunija, Somija, Francija, Grieķija, Horvātija, Itālija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Austrija, Portugāle, Rumānija, Slovākija un Slovēnija.

⁶² Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 5. jūlija Direktīva (ES) 2017/1371 par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības, OV L 198, 28.7.2017., 29. lpp.

Prokuratūras attīstību, jo īpaši, lai novērtētu, vai tā spēs pilnībā efektīvi nodrošināt Savienības finanšu interešu aizsardzību pret krāpšanu.

4. SECINĀJUMI

Līdzīgi iepriekšējiem gadiem arī 2017. gadā subsidiaritātes princips un proporcionalitātes princips bija likumdevēju diskusiju pamatā. Visas Eiropas lēmumu pieņemšanā iesaistītās iestādes aktīvi piemēroja šos principus un uzraudzīja to ievērošanu. Valstu parlamenti turpināja intensīvi izmantot subsidiaritātes kontroles mehānismu, iesniedzot daudz pamatotu atzinumu, kā arī reģionālie parlamenti ar likumdošanas pilnvarām turpināja iesaistīties subsidiaritātes kontroles mehānismā ar tiem saistītos jautājumos. Komisija galvenokārt pievērsās savas nostiprinātās labāka regulējuma programmas turpmākai īstenošanai, kā arī esošo politikas pamatnostādņu praktiskajai novērtēšanai pirms pārskatīto tiesību aktu iesniegšanas. Arī Eiropas Parlamenta un Reģionu komitejas darba kārtībā galvenā uzmanība bija pievērsta subsidiaritātes kontroles un uzraudzības jautājumiem.

Turklāt 2017. gadā Savienības likumdevējs pirmo reizi pieņēma tiesību akta priekšlikumu, attiecībā uz kuru tika uzsākta tā dēvētā “dzeltenās kartītes” procedūra, proti, priekšlikumu Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Prokuratūru. Pēc vairākus gadus ilgušām sarunām ciešākas sadarbības īstenošanas rezultātā regula beidzot tika pieņemta, un, lai gan tā vairākos aspektos atšķiras no Komisijas sākotnējiem priekšlikumiem, jaunā Prokuratūra tomēr tika izveidota.

Iestādes visos līmeņos arī iesaistījās pārdomās par to, kā nodrošināt un uzlabot subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu. Eiropas Parlaments debatēja par subsidiaritātes un proporcionalitātes jautājumiem savu regulāro pašiniciatīvas ziņojumu ietvaros. Komisija uzsāka starpiestāžu pārdomu procesu, izveidojot Darba grupu jautājumos par subsidiaritāti, proporcionalitāti un principu “Darīt mazāk, bet efektīvāk”, kuru vadīja priekšsēdētāja pirmais vietnieks, kas 2018. gada 10. jūlijā iesniedza savu ziņojumu priekšsēdētājam Ž. K. Junkeram. Galīgajā ziņojumā⁶³, kas tika iesniegts priekšsēdētājam Ž. K. Junkeram 2018. gada 10. jūlijā, darba grupa iesniedza priekšlikumus uzlabojumiem esošajā sistēmā, lai iesaistītu valstu un reģionālos parlamentus un reģionālās un vietējās iestādes Savienības tiesību aktu sagatavošanā un īstenošanā, kā arī norādīja uz uzlabojumiem, kas prasītu Līgumu grozījumus. Paziņojumā, kas pieņemts saistībā ar pašreizējo ziņojumu⁶⁴, Komisija izklāsta, kādus turpmākos pasākumus tā no savas puses plāno veikt attiecībā uz darba grupas ieteikumiem saistībā ar Komisijas labāka regulējuma programmu un tās pastāvīgo apņemšanos ierosināt rīcību Eiropas līmenī tikai tad, ja tās pievienotā vērtība salīdzinājumā ar pasākumiem, kas veikti valsts, reģionālā vai vietējā līmenī, ir acīmredzama. Darba grupas darba rezultāti veicinās centienus vēl vairāk nostiprināt subsidiaritātes principu un proporcionalitātes principu galveno ieinteresēto personu darba procedūrās.

⁶³ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-doing-less-more-efficiently_1.pdf

⁶⁴ COM(2018) 703.